

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 2. Præcipuum argumentum pro sententia Hurtadi expenditur & soluitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

habeat: ergo eadem est omisso siue necessaria, siue libera: ergo libertas, & necessitas est extrinseca negationi: ergo & actui positivo.

S. II.

Præcipuum argumentum pro sententia Hurtadi expenditur & soluitur.

- 12 **P**ræcipuum argumentum, quod pro sua sententia adducit Hurtadus, hoc est: Actus liber est obiectum specialis complacentiæ Dei, cuius non est actus necessarius: ergo ut liber habet aliquam intrinsecam perfectionem, quam non habet necessarius, sed hæc perfectio non est superaddita actioni libera: ergo est identificata cum ipsa. Antecedens probat: cum quis liberè Deum colit, cultus ille mouet Deum ut præmium conferat colenti, quam motionem non haberet si liber non esset, quia libertas essentialiter requiritur ad præmium: ergo habet in se specialem bonitatem, quam non haberet si esset necessarius: ergo specialis malitiam perfectionem, sed hæc non potest esse superaddita, ut ipse probat hac disp. 15. sect. 5. §. 4. & nos concedimus: ergo est illi intrinseca. Eodem modo arguitur de actu malo, qui malitiam habet aliquam ex vi cuius dignus est supplicio, quando est liber, quam non habet actus necessarius, delectatio enim de obiecto turpi in voluntate suborta absque vlla libertate, peccaminosa non est, neque digna supplicio, delectatio verò libera de eodem obiecto est peccaminosa, dignaque supplicio.
- 13 **H**oc argumentum sic infringere contendit Arriaga: potest actus præcisè per aliquid extrinsecum esse dignus præmio ad quod extrinseco secluso dignitatem non haberet: ergo dignitas ad præmium non arguit perfectionem intrinsecam actui. Antecedens probat. Maior dignitas est in amore ad præmium obtinendum libero libertate contrarietatis, quam tantum libero libertate contradictionis: sed libertas contrarietatis est extrinseca actui, quia extrinsecum est amori voluntatem esse liberam ad odium: ergo ex libertate purè extrinseca actui, illi accrescit noua dignitas ad præmium: ergo hæc non arguit perfectionem intrinsecam. Si respondeas in amore libero libertate contrarietatis esse duplex exercitium libertatis, vñ respectu amoris, aliud respectu negationis odij. Occurrit Arriaga: voluntas quando liberè amat libertate contrarietatis non semper exercet duplicem hanc libertatem per duplicem positum actum, non enim voluntas indifferens ad amandum, & odio habendum quotiescumque amat dicit, nolo odire: ergo tantum est vñ positum exercitium libertatis, videlicet amoris, est aliud negatiuum, videlicet omisso odij: sed hæc omisso odij in se non est digna præmio, quia puta omisso meritoria non est: ergo maior illa dignitas ad præmium tota est in actu positivo: ergo actus positivus intrinsecè inuariatus potest habere maiorem, & minorem dignitatem ad præmium, ergo hæc dignitas non est intrinseca.
- 14 **N**on viget argumentum Arriagæ in primis, quia multi censent puram omissionem esse meritoriam, in quorum opinione nullam vim habet, deinde respondeo: actum liberum libertate contradictionis tantum non habere eandem numero libertatem contradictionis, quando est liber libertate contrarietatis, quia in opinione quæ libertatem in aliquo extrinseco constituit per eandemmet formam, per quam actus constituitur liber libertate contrarietatis constituitur liber libertate contradictionis, ut probavi supra, & in opinione quæ asserit libertatem esse intrinsecam, hæc intrinseca libertas in actu secundo diuersitatem sumit à libertate in actu primo: vnde cum actus liber contrarietatis libertate, & actus liber libertate contradictionis non sumant in actu secundo eandem libertatem, ideoque Doctores asserentes non potuisse eundem actum esse liberum & necessarium consequenter dicere debent non posse esse liberum hac vel illa libertate, & consequenter non posse eundem actum esse liberum tantum libertate contradictionis & libertate contrarietatis adhuc sub distinctione. Ex qua doctrina argumentum euidenter distinguitur tunc maior illa dignitas in amore libero libertate contrarietatis non oritur præcisè ex aliquo extrinseco, sed ex diuersitate intrinseca actus.
- 15 **E**adem ferè ratione contra Hurtadum alio modo argumentatur Arriaga. Si quis esset necessitatus ad actum

humilitatis vel temperantiæ, vtrumque æquè bonum, ut vt quilibet posset omittere, si alium præstaret, non tamen vtrumque, nullo præmio esset dignus, si alteri actum libertatem contradictionis, quia esset ad illum habere re, & non elicere, non tamen haberet libertatem motalem requisitam ad præmium, ut fateretur Hurtadus; si verò eundem actum humilitatis elicere absque vlla necessitate præstaret, talis actus humilitatis esset dignus præmio, & vtrumque casu esset omnino idem, ac liber libertate contradictionis: ergo eidemmet actui potest abesse, & adesse dignitas ad præmium: ergo hæc non est intrinseca. Viget Arriaga. Demus hominem necessitatum ad actum temperantiæ vel humilitatis modo dicto, & eundem alio casu necessitatum ad actum temperantiæ, vel positum interperantiæ: homo necessitatus ad temperantiæ vel humilitatem, non esset dignus præmio, si actum temperantiæ elicere, si tamen eidemmet homo necessitatus ad temperantiæ, vel interperantiæ positum actum elicere temperantiæ, esset dignus præmio, & in vtroque casu esset eidemmet actus temperantiæ liber libertate contradictionis: ergo eidemmet actui potest contingere dignitas, & negatio eiusdem.

Ad hæc argumenta ait Arriaga nullam posse dari solutionem; sed illam ego facillimè dabo. Respondeo, in omnibus casibus adductis actum humilitatis esse liberum diuersa libertate contradictionis, quia quando homo nullam habet necessitatem ad actum sub distinctione, est liber ad actum humilitatis libertate contradictionis absolutæ, & potest illum non elicere independentè à quocumque alio actu positivo; quando verò est necessitatus ad humilitatem, vel temperantiæ, non est liber ad actum humilitatis libertate contradictionis absolutæ, quia non potest actum humilitatis omittere independentè à quocumque alio actu positivo, sed sub conditione, vel quasi cum onere actus humilitatis præstandi, & quando necessitatus ad actum humilitatis dependentè à diuerso actu positivo & diuersa conditione, seu onere actus diuersi præstandi, habet diuersam libertatem contradictionis saltem in actu primo voluntas ad actum humilitatis, ex diuersitate autem libertatis in actu primo inferri diuersam libertatem in actu secundo, & diuersum actum ostendi supra. Ex quibus respondeo, hominem necessitatum ad actum humilitatis, vel temperantiæ vtrumque æquè bonum non esse dignum præmio, si actum eliciat temperantiæ; & hominem ad nullum actum necessitatum, vel necessitatum ad temperantiæ, vel positum interperantiæ, esse dignum præmio, si actum eliciat temperantiæ, nego tamen ex hoc inferri posse eidem actui temperantiæ dignitatem abesse, & adesse, quia in his casibus non esset idem numero actus, sed diuersus.

Respondent nonnulli bonitatem & malitiam actus sitam esse in entitate illius posita libertate tanquam connotato non pertinente ad rationem constitutum malitiae, aut bonitatis. Hæc connotatorum doctrina mihi semper magnoperè fuit exosa, quam impugnavi multis in locis: rationem iterum attingo, quia illam sæpè reieci. Hoc connotatum vel se habet tanquam quid pertinet ab bonitatem actus, tanquam constitutum, saltem inadæquatam illius, vel non: si primum dixeris, non est purum connotatum; si secundum: ergo tota ratio formalis bonitatis est identificata cum actu: ergo posito actu ponitur illius bonitas secluso quolibet non constitutum illius. Respondent bunt esse bonitatem, quoad entitatem, non quoad denominationem. Contra quos iterum arguo. Bonitas quoad entitatem, & quoad denominationem non distinguuntur realiter: ergo non potest esse vna sine alia. Latius hanc solutionem impugnata inuenies Controv. II. Punct. 4. §. 2.

Respondeo, bonitatem & malitiam esse moralitates quasdam desumptas ex entitate actus, & ex libertate eiusdem (non definitio modò an desumatur ex præcepto formaliter, vel tantum tanquam ex obiecto, quia meum solum est modò explicare quomodo libertas conducatur ad malitiam) ex quibus formaliter constituitur malitia formaliter denominas malum eundem actum, à quo forma malitiae inadæquatè distinguitur, sicuti veritas formalis iudicii resultat ex actu intellectus, & ex obiecto, & denominatur verum ipsum actum. Ex quo inferitur positum actu sine libertate non esse rationem formalem malitiae, neque bonitatis.

bonitatis, quæ formaliter indivisibiliter consistit in aggregato actus & libertatis. Neque ex hoc inferitur Deum complacere in ipsa libertate tanquam in obiecto adhuc inadæquate digno præmio, libertas enim non dicitur neque inadæquate (rem explico indiscriminatim, modò in bonitate, modò in malicia, in quibus est eadem ratio bona, sed constitutum inadæquatum bonitatis, quod non est bonum, sed id quo actus bonus constituitur, sicuti cognitio est id, quo obiectum cognitum constituitur, non tamen est cognitio formaliter sine alio actu reflexo.

20 Obiicies ex eodem Hurtado. Libertas secundum se formaliter non est bona, neque est secundum se bonitas: ergo non potest denominare actum bonum, neque constituere bonitatem. Respondeo, libertatem non esse bonam, ex hoc tamen non inferri non posse denominari actum bonum, albedo enim non est alba & denominat subiectum album. Ad aliam partem antecedentis, videlicet libertatem non esse bonitatem. Respondeo libertatem secundum se non esse bonitatem, sed simul cum actu, sicuti forma hominis non est humanitas, tamen est apta ad constituendam humanitatem simul cum materia, nec novum est in Philosophia dari compositum constans partibus quarum nulla seorsim sumpta adhuc inadæquate habet denominationem totius, passim enim de hac re occurrunt exempla. Vnicum do præter iam insinuata. Suppositum constituitur ex materia & ex forma, unitis subsistentis propriis terminatis, tamen materia separata à forma non dicitur suppositum, neque inadæquatum. Neque forma rationalis in statu separationis propria subsistentia terminata suppositum inadæquatum, aut persona inadæquata dicitur. Sic malitia, seu bonitas constituitur ex libertate, & ex actu, non tamen libertas seorsim sumpta dicitur inadæquata bonitas, vel malitia licet sit illud, per quod inadæquate bonitas & malitia constituitur denominans actum inadæquate distinctum à forma, à qua denominatur tanquam inclusum ab includente, sicuti dixi de subiecto veritatis formalis respectu eiusdem veritatis, quæ verum formaliter constituitur.

§ III.

Alia argumenta solvuntur.

21 **A**rguit secundò Hurtados. Libertas in actu secundo est terminus, & effectus potentie operative physice ut physice operative: ergo est actus secundus physicus quia terminus, potentie physice operative physice est terminus, & exercitium physicum. Antecedens probat sectione. ubi ostendisse dici libertatem in actu primo esse potentiam physice operative. Respondeo distinguendo illud antecedens: libertas in actu secundo est effectus potentie physice operative ut physice operative, secundum totum id quod dicit libertas in actu secundo, nego; secundum rationem physicam actus, quæ libertas quæ in actu primo iam supponitur, reducit ad actum secundum, concedo: ergo libertas in actu secundo est terminus physicus potentie, nego consequentiam. Ratio est, quia libertas in actu secundo dicitur duo, substantiam actus & libertatem in actu primo non est terminus potentie operative scilicet voluntatis, sed tantum dicitur voluntas causa libertatis in actu secundo, quia est causa actus physici, ex quo & ex libertate in actu primo, quam supponit constituitur in actu secundo.

22 Posses obiectere, libertas in actu secundo per nos dicitur duo, actum physicum voluntatis, & libertatem in actu primo: Hæc se tenet ut forma, ille ut subiectum, quod denominatur liberum: ergo libertas in actu secundo præcipue debet imputari agenti, quod producit libertatem in actu primo, quam voluntati producenti volitionem physicam, quia concretum præcipue procedit ab agente producenti formam illius, quam ab illo, quod producit materiam eiusdem. Consequens autem absurdum est, quia meritum, & demeritum consistit in libertate in actu secundo, ac proinde si hæc imputaretur agenti quod producit libertatem in actu primo non esset voluntas, quæ mereretur, aut demereretur. Respondeo, concretum imputari agenti quod coniungit materiam cum formâ dicimus hominem, hominem producere, quia producit unionem inter materiam & formam, etiam si illius formam non producat, neque materiâ: hæc ratione libertas in actu secundo impugnat voluntati quia, ipsa est quæ coniungit actum physicum ipsius videlicet volitionem cum libertate in actu primo, ex quibus

Franc. de Onjedo, Philosoph. Tom. 11.

resultat libertas in actu secundo, cum enim ante productionem volitionis supponatur libertas in actu primo, agens illud quod volitionem producit coniungit volitionem ipsam cum libertate in actu primo; illud enim agens, quod supposito vno extremo alterum producit, dicitur produxisse coexistentiam, & conjunctionem illorum, non verò illud quod prius vnum extremum produxerat. Nec refert voluntatem in actu primo esse formam constituentem volitionem in actu secundo liberam ne prius sit libertas in actu primo, quæ se habet tanquam forma, volitione ipsa se habente tanquam subiectum, quia forma extrinseca subiecto, quæ non educitur ex potentia illius non supponit existentiam subiecti, neque ex illo dependet. Hæc doctrina attentè obliervanda est: ex illa enim soluitur gravis difficultas in materia de auxiliis, quomodo videlicet gratia efficax, si constituitur per nostrum consensum conditionatum & entitatem physicam auxilij, provenientem à Deo, non nobis, sed Deo imputanda sit, tanquam principio, & causæ illius.

Ad confirmationem illius antecedentis respondeo, distinguendo antecedens. Potentia libera est physice operativa secundum totum id quod dicit libertas respectu simplicis effectus liberi, nego: secundum aliquid, quod includitur in ipsa potentia libera, quod per se ipsum formaliter non est liberum, concedo: ergo potentia libera habet effectum physicum, distinguo eodem modo: secundum totum id, quod dicit potentia libera, nego; secundum aliquid, quod includitur in ipsa potentia libera concedo: ergo libertas in actu secundo est effectus physicus, nego consequentiam. Ratio distinctionis supra data est antecedenti, & priori consequenti, hæc est: libertas in actu primo ad amorem dicit voluntatem cum cogitatione inclinante ad amorem, & cum cogitatione retrahente ab ipso amore: cogitatio retrahens ab amore non influit in ipsum, neque amor physice, neque secundum suam entitatem aliquo modo ab illa dependet, sed tantum illa cogitatio se habet respectu amoris tanquam forma extrinseca, quæ simul cum alia cogitatione ipsum amorem formaliter liberum constituit, ac proinde cogitatio retrahens ab amore, quæ voluntatem liberam constituit ad amandum, neque physice, neque moraliter influit in amorem influxu activo. Ex quo clarè inferitur totam illam rationem adæquatam, in qua indivisibiliter consistit libertas in actu primo, in nullum effectum influere secundum se totam sed secundum aliquid illius, & secundum diversas partes in diversos effectus, voluntas cum cogitatione inclinante ad amorem influit in amorem, ad quem non conducit altera cogitatio ab illa retrahens: voluntas cum hac cogitatione retrahente influere potest in alium actum positivum circa obiectum motivum, quod proponit, v.g. in odium, si retrahit ab amore inclinando ad odium eiusdem obiecti, vel in actum reflexum, quo amorem detestetur, si cogitatio retrahat ab amore, inclinando ad nolitionem illius, seu odium reflexum amoris, ad quem inclinat alia cogitatio. Quod si velis voluntatem constitui liberam libertate purâ contradictionis, quæ possit amare, & non amare præcisè, non tamen elicere volitionem aliam. Dicam cogitationem retrahentem ab amore in nullum effectum posse physice influere, & tantum deferuire ut formaliter amorem, illiusque omissionem liberam constituat. Ex quo inferitur volitionem secundum se non esse intrinsecè exercitium libertatis, sed dici exercitium libertatis, seu potentie liberæ, quando ad illam supponitur voluntas cum libertate in actu primo, quam libertatem volitio secundum suam entitatem, neque supponit, neque exigit.

24 Tertiò alij obiiciunt: Vitalitas est intrinseca actu: ergo libertas. Infit: Voluntas non potest producere volitionem non vitalem: ergo neque non liberam. Veraque consequentia eadem est. Respondeo, admissio antecedenti negando consequentiam. Ratio disparitatis desumenda est ex diversis rationibus, quibus actus constituitur vitalis & liber, vitalitas enim consistit in immanentia actionis, quæ non potest actioni abesse, libertas autem actionis dicit duplicem cogitationem ex parte actus primi, quarum una non influit in ipsam actionem, & illa ablata æquè bene erit actio, imò erit necessariò existens volitio, cuius existentia ex vi huius cogitationis contingens redditur.

25 Obiicies quartò: Libertas est perfectio actus: ergo est illi intrinseca. Nego consequentiam, satis enim explicitum est quomodo libertas sit perfectio extrinseca actus.

Obic.